

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația:
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile: 200 Lei
Particularii: 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

PARTEA OFICIALĂ

No. 4571/1938.

Numiri și schimbări în Cler.

Mult Onorații **Augustin Moldovan** paroh în *Măldia* și **Victor Cinca** paroh în *Sântandrei*, au fost distinși cu brâu roșu.

Onoraților **Gheorghe Șinca** din *Criștelec*, **Romul Mihalca** din *Girișul de Criș*, **Gherghe Marta** din *Haieu*, **Victor Ghergariu** din *Holod*, **Alexandru Terdic** din *Petreu*, **Cornel Marian** din *Rogoz* și **Virgil Truțașiu** din *Sudurău* li s'a acordat titlul de paroh.

Onoratul **Victor Achim** din Eparhia Maramureșului a fost primit în Clerul diecezan și numit administrator parohial la *Recea*.

Oradea, 24 Noembrie 1938.

No. 4541/1938.

Modificări în Legea Pensiuilor.

În legătură cu legile, decretele și instrucțiunile în chestiuni de pensii, publicate în No. 4 din 15 Febr. crt. al Vestitorului comunicăm, că în Monitorul Oficial No. 220 din 22 Sept. crt. sub No. 3268 s'a publicat următoarea:

LEGE

pentru modificarea articolelor: 9, 10, 11 și 24 și interpretarea art. 71 ale legii generale de pensii din 15 Aprilie 1925.

Art. 1. Textele articolelor 9, 10, 11 și 24 ale legii generale de pensii din 15 Aprilie 1925, se înlocuiesc după cum urmează:

Art. 9. — Drepturile la pensie pentru vechime de serviciu se stabilesc pe baza mediei salariilor bugetare avute de funcționar în ultimii trei ani de serviciu astfel;

a) Pentru 35 ani calculabili la pensie, pensia brută este egală cu suma ce rezultă din aplicarea la

media salariilor a procentului corespunzător fixat după cum urmează:

90% la media salariilor până la 4000 lei inclusiv;

89% la media salariilor dela 4001—6000 lei inclusiv;

88% la media salariilor dela 6001—8000 lei inclusiv;

87% la media salariilor dela 8001—10.000 lei inclusiv;

86% la media salariilor dela 10.001—12.000 lei inclusiv;

85% la media salariilor dela 12.001—14.000 lei inclusiv;

84% la media salariilor dela 14.001—16.000 lei inclusiv;

83% la media salariilor dela 16.001—18.000 lei inclusiv;

82% la media salariilor dela 18.001—20.000 lei inclusiv;

81% la media salariilor dela 20.001—22.000 lei inclusiv;

80% la media salariilor dela 22.001—24.000 lei inclusiv;

79% la media salariilor dela 24.001—26.000 lei inclusiv;

78% la media salariilor dela 26.001—28.000 lei inclusiv;

77% la media salariilor dela 28.001—30.000 lei inclusiv;

76% la media salariilor dela 30.001—32.000 lei inclusiv;

75% la media salariilor peste 32.000 lei.

Pensia brută rezultată din aplicarea la media salariilor avute a procentului respectiv nu poate fi mai mică, pentru 35 ani calculabili la pensie, decât pensia brută maximă din categoria cu procentul imediat superior.

b) Pentru un timp calculabil la pensie mai mic decât 35 ani, pensia brută se va stabili astfel:

Pentru 10 ani împliniți în serviciu, cu reținerile legale, pensia brută va fi egală cu 25% din pensia calculată pentru 35 ani în conformitate cu dispozițiunile dela alin. a. de mai sus; iar pentru fiecare an

în plus, peste minimum de 10 ani, până la 35 ani calculabili la pensie, se va adăuga un spor de 3% din aceeași pensie.

În cazurile în care, prin dispozițiunile speciale ale legii generale de pensii, se prevede că pensia se calculează pe baza unui alt quantum decât cel reprezentând media salariilor pe ultimii trei ani, pensia se calculează potrivit acelor dispozițiuni speciale, numai după ce, în prealabil, la acel quantum s'a aplicat procentul corespunzător dela alin. a. de mai sus.

Fracțiunile mai mici de un leu, la suma stabilită ca pensie brută, se neglijează.

Art. 10 Prin salariul de bază, ultima retribuțiune ori salariu, salariu bugetar, salariu bugetar inclusiv, sporurile și demnizațiile avute în momentul retragerii, precum și orice alți termeni similari din cuprinsul legii generale de pensii sau al oricăror alte legi se înțelege *salariul brut înscris în buget*, fără indemnizația de chirie, ajutor de familie sau orice alte accesorii ori indemnizații, și asupra căruia s'a efectuat rețineri de 10 la sută pentru Casa Generală de Pensii.

Art. 11. Reangajații, subofițerii și maștri militari din toate armele, precum și jandarmii, vor primi, pentru 15 ani de serviciu, o pensie brută egală cu 50 la sută din suma rezultată prin aplicarea procentului corespunzător prevăzut de alin. a. al art. 9 de mai sus, la media salariilor avute pe ultimii trei ani de serviciu; iar pentru fiecare an servit în plus se va adăuga un spor de 5 la sută din aceeași sumă, până la 25 ani.

Ofițerilor, subofițerilor și maștrilor militari cari au luat parte la războiul pentru întregirea neamului și cari vor fi puși la retragere pentru caz de tuberculoză științificește și legal constatată se acordă pensia corespunzătoare numărului maxim de ani ce ar fi putut servi la împlinirea limitei de vârstă prevăzută pentru gradul avut în momentul punerii în retragere.

Mecanicii conducători de locomotive și automotoare, cu cel puțin 25 ani serviți efectiv pe locomotive și automotoare au dreptul la o pensie egală cu aceea convenită pentru 35 ani calculabili la pensie, stabilită ca la alin. a. al art. 9 de mai sus.

Art. 24. — Văduva unui funcționar sau pensionar, dacă ea însăși are drept la pensie ca fostă funcționară, va putea cumula pensiunea ei cu cea convenită după soț până la maximum 3000 lei brutto lunar. Dacă una sau ambele pensii brute sunt mai mari de 3000 lei lunar, văduva va avea dreptul la pensie cea mai mare.

Dacă văduva are copii, drepturile copiilor minori prevăzuți la art. 18 din legea generală de pensii, se vor lua din pensia convenită tatălui.

Art. II. Dispozițiunile art. 9, 10, 11 și 24 de mai sus se aplică tuturor funcționarilor participanți la Casa

Generală de Pensii și urmașilor acestora, în toate cazurile în care drepturile lor la pensie se deschid cu începere dela 1 Sept. 1938.

Prin excepție și numai la 31 Decembrie 1938, funcționarilor prevăzuți prin art. II, din legea pentru fixarea limitei de vârstă pentru membrii Curții de Conturi și membrii corpului superior de control din 19 Aprilie 1938; Art. unic din legea privitoare la drepturile de pensie ale avocaților publici din 30 Mai 1938; art. 140, 141, 246—249 din legea pentru organizarea judecătorească din 22 August 1938 și art. I-III din legea pentru modificarea unor dispozițiuni din legea pentru organizarea și funcționarea consiliului legislativ din 3 septembrie 1938, li se vor stabili drepturile la pensie potrivit dispozițiunilor speciale cuprinse în acele articole.

Pensiunile de război, precum și acelea instituite prin legea pentru înființarea și funcționarea Ministerului Aerului și Marinei din 1936, se vor calcula și transmite potrivit dispozițiunilor prevăzute prin legile respective.

Dispozițiunile art. 6 din legea Nr. 998 din 2 Mai 1936 se aplică și ofițerilor activi și urmașilor acestora, care se vor înscrie la pensie în conformitate cu prevederile prezentei legi.

Art. III. Funcționarii cari au încetat serviciul înainte de 1 Septembrie 1938 și ale căror drepturi la pensie se deschid dela această dată înainte, prin împlinirea vârstei de pensie, sau pentru urmași, prin decesul autorului, vor avea dreptul la o pensie calculată potrivit dispozițiunilor art. 9 de mai sus, la media salariilor înscrise în bugetul pe exerc. 1938/39, corespunzătoare gradelor și claselor avute în ultimii trei ani de serviciu.

Pensiunile, bază scumpete, stabilite potrivit dispozițiunilor legale anterioare aplicării prezentei legi, rămân în quantumul stabilit în conformitate cu acele dispozițiuni și cu instrucțiunile date de Casa Generală de Pensii pentru aplicarea jurnalelor Consiliului de Miniștri referitoare la acordarea indemnizației de scumpete. Aceste pensii, însă nu mai pot fi modificate în cazurile de schimbări de domiciliu.

Drepturile de pensie ale urmașilor pensionarilor, ce se deschid cu începerea dela 1 Septembrie 1937 se stabilesc la cotele prevăzute de legea generală de pensii, din pensia totală convenită autorului lor.

Drepturile de pensie rămase neîncasate pe urma pensionarului decedat se vor plăti numai moștenitorilor săi legali cu drept de pensie prevăzuți de art. 18 din legea generală de pensii.

Art. IV. Prin cuvintele »pensiunile de tot felul», prevăzute în al. 1 al art. 71 din legea generală de pensii dela 15 Aprilie 1925, se înțeleg drepturile de pensie de orice categorie convenite atât cu titlul de pensie de bază, cât și cu titlul de indemnitate de scumpete, alineatul 2 al aceluiași articol, privitor la

socotirea termenelor de prescripție și perimare se interpretează în sensul că termenele de prescripție și perimare curg cu începerea din prima zi a luni în care dreptul de pensie, bază sau scumpete, a luat naștere și n'a fost reclamat, în total sau în parte, sau din prima zi a luni în care drepturile cuvenite n'au fost încasate în total sau în parte.

Art. V. Toate dispozițiunile privitoare la stabilirea cuantumului de pensuni, precum și orice alte dispozițiuni contrarii prevederilor legii generale de pensuni din 15 Aprilie 1925, cu modificările ulterioare, inclusiv cea de față, sunt și rămân abrogate.

Oradea, 22 Noemvrie 1938.

No. 101/1937.

Concurs la postul de cantor din Badon.

La postul de cantor din Badon-Sălaj, devenit vacant prin trecerea la pensie a fostului ei titular d. inv. dir. Petre Marian, se publică concurs până la data de 18 Decembrie a. c. Concurenții vor prezenta diploma de cantor, certificatul de moralitate dela preotul propriu și se vor prezenta în una din Duminicile sau sărbătorile legate până la data de mai sus, să cânte la serviciile divine din biserica parohială.

Retribuțiuni: Folosița a 7 jug. pământ arabil și ștolele îndatinate. Impozitele cad în sarcina cantorului. Casă nu este. Alesul va avea obligațiunea de a instrui elevii școlii primare și tineretul în cântări bisericești și coruri.

Badon, 22 Noemvrie 1938.

Curatorul.

La douăzeci de ani

— 1 Decembrie 1938 —

Au trecut două decenii de când Ardealul românesc a răsturnat piatra de pe mormântul suferințelor sale și a hotărât în istorica cetate a Bălgradului că se unește pentru veci cu România, către care îl mână legături de sânge și instincte firești de desvoltare. Erau de față acolo toți reprezentanții legali ai neamului de țărani aspri, cu palme bătătorite, cărora le sosise acum timpul să scuture jugul robiei. Induraseră destul!

Trufia nemeșilor Ardealului, obișnuși să huzurească din truda celor mulți, cu latifundii întinse încât nu le mai cunoșteau mejdiile, cu beciuri pline de bunătați și conacuri luxoase pentru petrecere, cu zâmbete de dispret în colțul buzelor viclene, în fața hotărârii reprezentanților iobagilor de eri lua de acum sfârșit. Neamul urgisit „al Valahilor sălbateci”, buni doar să cadă pe brazdă, ca vitele de jug, de oboșală își inaugurează stăpânirea în cetățuia Carpaților, pe care o cunoșteau cu tot dreptul dela strămoși leali și viteji, cărora le a fost smulsă cu viclesug și volnicie de către neamurile din pustă; căci ora dreptății a sunat și pentru ei.

Toate netrebnicile ticluiri, ale celui mai megaloman popor din câte cunoaște istoria, toate visurile de grandoare făurite pe spinarea unui popor blând și răbduriu dar tenace se spulberau. Și pe aripele înșepate ale vântului de iarnă își dădeau parcă întâlnire la Alba-Iulia, toate glasurile de obidă, toate jalbele ridicate în cursul timpurilor ale urgisitului neam de roboțasi.

Parcă s'au ridicat din morminte glasurile clăcașilor din 1438 cari au căzut jertfă lăcomiei unui episcop hulpav de dijme, umbrele însângerate ale revoltașilor din 1512 cari au cerut și pentru cei umiliți o fărâmă de dreptate, trupurile frânte pe roată la 1785, pentru că în necazul lor disperat au aprins

castele durate pe nedreptăți de veacari și umbra lui lancu cel nebun din cauza rușinei și deziluziei pe care o încercase neamul pe care-l conduse, ș'alături de el șirul întreg de mucenici din temniși și spânzurători, o întreagă oaste de creștini condusă de proești, veniți ca să facă dreptate, odată... pentru totdeauna.

Și s'a făcut!

Piatra robiei a fost răsturnată, pentru ca Poporul Românesc să învie în toată strălucirea lui de neam Daco-Roman!

Insemnătatea zilei de 1 Decembrie 1918 n'o poate cuprinde în adevărata-i măreție decât acel ce a pătruns în frământările istorice ale acestui ținut românesc și în deosebi care poate cuprinde în suflet crâncena încăerare seculară ce s'a dat între două popoare, dintre care unul încăpăținat în dominare iar celălalt hotărât ca să-și câștige drepturile la viață. Echitatea istorică a înclinat spre cel din urmă, și prin aceasta a biruit.

Dela împlinirea visului nostru de veacuri s'au împlinit douăzeci de ani și ca popor creștin și iertător în sufletul nostru s'au oblojit răni ce păreau să rămână pururi deschise. Ba generațiile tinere când mai aud povestind pe câte un om al vremilor trecute despre stafiile istorice de odioasă, de nedreptăți ce le croiau pe trupul și sufletul neamului nostru stau în cumpănă ce să creadă și cât să creadă, acum după ce capetele hidrei au fost sfărâmate și nu-i mai cunosc în mod deplin sălbătăcia. Și de aici rezultă că începe să se bagatelizeze o primejdie ce se poate reactualiza în fiecare clipă. În sufletele generațiilor nouă, din țara cu hotare răzimate pe sentința dreaptă a istoriei își face sălaş tot mai adânc credința că lupta seculară dintre noi și Unguri s'a terminat și svârcolirile vecinilor nu sunt

altceva decât tresăltările neputincioase ale unui dușman în agonie. Dreptatea este de partea noastră, a celor mulți pe acest pământ și nu mai poate să ne-o smulgă nimeni. Se poate să fie și așa, dar niciodată nu ni-e iertat să ne lăsăm prea mult îmbătați de iluzii.

După douăzeci de ani dela praznicul cel mare al biruinței și Unirii vremile sunt tot atât de cumplite ca odinioară. Generațiile noi în loc să caute o împăcare cu destinul, au reluat procesul părinților și strămoșilor cu tot atât de înverșunată tenacitate și cetele din pustă jinduesc din nou la pământul Daciei, scrutând din depărtare poteci care să-i ducă iarăși la bogăția și fericirea de odinioară. De aceea măreața comemorare de azi înseamnă pentru noi o dârză reculegere a sufletelor, cumpănind cu grijă și cuminenție pașii ce vom face în viitor.

Așezați în „calea răutăților“ noi nu avem dreptul să ne pierdem vremea cu speculații ideologice împărțindu-ne sufletul și forțele în cete sectare. Vremurile cer ca să fim mai uniți și mai tari ca oricând. Să nu ne legănăm cu gândul că nu știu cine altul să ne poarte grija. Avem atâtea exemple dras-

tice în trecutul nostru istoric, începând cu viteazul Voevod Mihai, până la procesul Memorandului, cât ne-au fost de prielnice dreptatea și ajutorul dat de străini. Să ne ferească Dumnezeu ca să mai fim silii să recurgem la dreptatea și mila lor.

La Alba-Iulia am vorbit noi pentru noi. Să plecăm de aici. Așa cum am fost atunci un suflet și o faptă e nevoie astăzi, mai mult de cât oricând să tresalte în noi din nou glasul străbunilor ce și-au sacrificat odihnă și viață pentru ca să facă să triumfe dreptatea neamului nostru.

În Alba-Iulia la 1 Decembrie 1918 într'un proces de veacuri s'a rostit o sentință unanimă. Și când astăzi, după două decenii alții vor să revizuiască o sentință dreaptă pe cale volnică le vom răspunde cu bărbăție. Ca să cunoască încă odată că poporul de țărani, coborțori din vișă nobilă, acuitat în poalele Carpaților, a pătruns taina vremilor și dintr'o singură tabără, cu o comandă unică le trimite nemeșilor solie să înțeleagă că trecutul, de ar fi să se răstoarne munții, n'o să se mai întoarcă niciodată.

Niciodată!

V. Bolca

„Un decret istoric“ acum 20 de ani

În viața poporului nostru stau de mărturie a vitejiei lui, luptele și cruzimile de care a avut parte. În toți acești lupte pentru scuturarea jugului împălat n'am avut alt scut decât dragostea de Neam și credința în Dumnezeu.

Era firesc ca bietul popor român de aici din Ardeal, care a avut aceste două arme să-și ajungă scopul înalt, unirea într'o țară mare, realizarea idealului național. Biserica care a fost păstrătoarea ființei noastre ca Neam în vremile de restriște, ne-a arătat prin slujitorii Ei cărarea luminoasă pe care trebuie să apucăm la orice cotitură a istoriei. Acei vrednici slujitorii au ținut într'o mână crucea iar în cealaltă sabia și s'au identificat întru totul cu aspirațiile firești ale poporului de pe aceste plaiuri.

În mod special însă Biserica unită cu menire așa de sublimă în viața Neamului are pagini glorioase cari sunt pildă vie a patriotismului ce o anima și o încălzia în trecut ca și azi.

Cronica faptelor e mult grăitoare și bogată în învățături de felul acesta. Amintesc acum numai una care privește în mod deosebit viața culturală din Bihor, unde faptul s'a consumat.

Se scrie anul Domnului 1918, ziua de 23 Noembrie, anul revoluției naționale, anul care a dat Neamului atâtea mărtiri de profeții, dascăli, plugari, anul în care Românul de aici din Bihor umbla cu zilele în mână, oricare ar fi cutezat să-și manifeste sentimentele sale românești. În Bihor lucrurile erau de totului

critice: eram expuși la torturi, chinuri și maltratări. Slujitorii, altarelor și dascălii școalelor noastre erau urmăriți, întemnițați, ba chiar și uciși miselește. În unica citadelă de cultură, în liceul de băieți din Beiuș, se știe că dela anul 1888, când în urma arborării steagului românesc pe zidurile liceului guvernul, maghiar, drept pedeapsă, impune ca limbă de predare în cursul superior al liceului limba maghiară în butul protestului făcut atunci de episcopul dela Oradea. Ei bine, silnicia aceasta a desființat-o Viadica Radu prin următorul decret istoric, în ziua de 23 Noembrie 1918:

»Având în vedere că la liceul nostru greco-catolic a fost scoasă limba românească din dreptul ei firesc, ca să fie, precum a și fost după încetarea limbii latinești, limba de propunere: având în vedere că limba română este limba oficioasă a diecezei greco-catolice din Oradea și că acel liceu este al ei: având în vedere că limba maternă a ținutului din jurul Beiușului, pentru care mai deaproape a fost întemeiat acel liceu este limba românească, Noi, după vremile schimbate și pe baza dreptului de liberă, dispunere, a națiunii române peste soarta sa, — prin acestea aflăm în Domnul de bine a dispune precum și dispunem următoarele:

Art. 1. Pe viitor începând cu ziua de 16 Decembrie 1918 când se redeschid școalele acum închise pentru morb, la liceul gr. catolic din Beiuș limba de propunere va fi cași la celelalte școli românești din țară, limba românească, care totodată ca studiu ordi-

nar va fi a se propune în atâtea ore la săptămână cași alte limbi.

Art. 2. În interesul culturii, la instrucția acelor studenți, și altcum puțin la număr, a căror limbă maternă este cea maghiară, se va putea folosi ca limbă ajutătoare și limba aceasta.

Art. 3. Limba oficioasă a liceului va fi așisderea limba românească.

Art. 4. Limba și literatura maghiară rămâne și pe mai departe studiu obligator cași la celelalte gimnazii românești din țară.

Art. 5. Cu executarea acestui decret este încredințată direcțiunea liceului ca și mai sus.

Acest decret, numit ca tot dreptul istoric, a fost dus la cunoștința Consiliului național român din Beiuș la 25 Noemvrie. Iși poate închipui oricine bucuria sufletească ce a stăpânit inimile românește aceasta veste. Chiar a doua zi cetățenii români din Beiuș s'au prezentat la episcopul Radu ca să dea în chip solemn expresie bucuriei generale ce le-a pricinuit-o. Prin glasul președintelui Consiliului național Dr. Ioan Ciordaș martirul de mai apoi al cauzei românești, i-au adus episcopului Radu mulțumirea recunoscătoare. Cei de față spun că Episcopul Radu cu lacrimi în ochi a dat lui Dumnezeu mulțumită că l-a învrednicit să săvârșească aceasta mare faptă culturală și națională și că acest decret prin foc și apă îl va apăra până la cea din urmă ridicarea a brațelor.

Mă opresc aci. Multe ar fi faptele ce ar mai trebui să le înșir, dar nu a sosit încă timpul să fie enarate acuma. Este în sarcina scriitorului celui important institut de educație s-o facă aceasta. Notez, numai atâta că acele fapte vor mări și mai mult prestigiul celui șir de Arhieriei uniți dela Oradea, pe umerii cărora s'a răzimat liceul din Beiuș, cari au știut să se jertfească pentru mărirea lui Dumnezeu și întărirea Neamului.

O datorință sfântă avem, cu temei adânc în Sf. Scriptură, pentru această muncă și faptă, a celui vlădică: *amintirea Lui*. »Aduceți-vă aminte de mai marii voștri cari v'au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu, priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și le urmați credința,« (Evrei 13—7).

Glasul conștiinței ne împune să păstrăm cu sfințenie comoara câștigată de El. Ea e o comoară scumpă căci acolo s'au încălzit, în acea școală atâtea generații la focul sacru al dragostei de Neam. Și când alții azi caută să arunce cu noroiu în trecutul glorios al acestei școli, să deschidă cartea sfântă, adecă istoria acestui așezământ, care cuprinde numai pagini glorioase în trecutul lui zbuciumat de mai bine de un veac de muncă națională și culturală.

Iată importanța istorică a unui decret dat în vremuri așa de tulburi, cum a cunoscut și sfârșitul anului 1918. Este dat în slujba Neamului. S'o înțelegem aceasta!

Păr. Nicolae Cristea

Neprihănită

Evenimentele politice cari în jumătatea a doua a veacului trecut s'au desfășurat în Italia și în statul papal i-au făcut pe mulți să creadă că pontificatul lui Pius IX ar fi fost o adevărată nenorocire pentru Biserică. Privite mai de aproape aceste evenimente și omul, adevărul se prezintă altfel. Pontificatul lui Pius IX, a fost glorios și mai glorioasă rămâne în istorie personalitatea sa. Lucrările Părinților Sinodului ecumenic Tridentin, în care, împotriva Protestantismului corupt, s'a revindecat numărul, eficacitatea și esența intimă a sfintelor Taine și în care s'a statornicit caracterul supraomenesc al îndreptării sufletului, au fost, fără îndoială gigantice. Gigantică a fost munca lui Pius IX, când în Sinodul Vatican, împotriva liberalismului schimbăcios, care susținea originea omenească a Bisericii și a drepturilor sale, el afirma și apăra originea și divină. Și mai gigantică a fost munca lui atunci când în acelaș Sinod, împotriva acelor cari susțineau că »mediocritatea întemeiază infalibilitatea« Pius IX, îndemnat de Spiritul Sfânt, a proclamat că: infalibilitatea este privilegiul lui Petru și a urmașilor săi.

Dar blândului Pius IX îi era rezervată o altă glorie mai mare. În veacul XI se iviseră discuții cu privire la sfințenia Mariei. Discuții cari s'au reluat în

veacul al XIII și apoi trecând prin diferite faze, devin foarte animate în veacurile XIV XV. Adevărul, însă, trebuia să triumfeze în cele din urmă. Și a triumfat, atunci când la 8 Demvrie 1854, Pius IX spre bucuria întregii Biserici a definit că: »învățătura, care ține că Preafericita Fecioară Maria, din întâia clipă a zămislirii sale, printr'un har și un privilegiu special al atotputernicului Dumnezeu și prin meritele lui Isus Cristos Mântuitorul neamului omenesc, a fost scutită de orice întinăciune a păcatului strămoșesc, este de Dumnezeu descoperită și deci trebuie crezută de toți«. Misterul acesta ni-l descrie cu siguranță de teolog și cu accente de poet, un ilustru episcop Dominican. Sufletul — scrie Dânsul — care iasă frumos și strălucitor din mâna creatoare a lui Dumnezeu, în prima clipă a existenței sale, unindu-se cu un trup ce derivă din sângele lui Adam, rămâne despoiat de frumusețea și strălucirea harului prin păcatul acestuia, păcat ce aduce cu sine și vina. În pragul vieții noi suntem aleșuiți și inveninați de șarpele cel de demult. În felul acesta, toți fiii Evei, contragem păcatul original care nu e altceva decât privațiunea strălucirii ce emană din harul divin, pentru care devenim fiii mâniei, adecă vrednici de moarte, pierdem dreptul la vederea fericitoare a lui

Dumnezeu și moștenim acea tendință congenitală spre rău, care ne face să simțim în noi adesea un dezechilibru al tuturor forțelor noastre. Singură Maria nu a fost infectată în pragul vieții. Printr'un singular privilegiu al atotputernicului Dumnezeu, Dânsa a fost scoasă de sub porunca legii care-i stăpânește pe toți cei născuți din femeie. Dacă Maria nu ar fi părtașe de acest privilegiu, cuvintele lui Dumnezeu spuse șarpelui după căderea omului: »Vrăjmășie voi pune între tine și între femeie, între sămânța ta și sămânța ei, ea va zdrobi capul tău iar tu vei alegeși călcâiul ei«. (Fac. III, 14-15), nu ar însemna nimic. Cuvintele lui Dumnezeu pun o vrăjmășie absolută între Maria și vrăjmașul binelui în vederea rolului acela deosebit pe care Dânsa îl va avea în răscumpărarea neamului omenesc: ca Maică a lui Dumnezeu. În vederea acestei maternități divine a fost Ea scutită de pata păcatului strămoșesc și înzestrată cu toate celelalte prerogative alese. Aceasta maternitate divină este pricina concepției sale neprihănite. Căci dacă Ea avea să sdrobească capul șarpelui, a vădit că nu putea să fie nici o clipă sub puterea lui, ci a trebuit să fie pururea în harul lui Dumnezeu. Și tocmai în aceasta stă slava Ei. De aceea sărbătoarea neprihănitei Concepției e de o mare actualitate. Mai actuală ca oricare alta, pentru că e proslăvirea harului dumnezeesc, pe care lumea materialistă și necredincioasă de azi îl nesocotește cu atâta ușurință. Ordinul No. 2932—1936 al Episcopiei noastre, în urma împrejurărilor schimbate, prevede că aceasta sărbătoare a Maicii Domnului, care în biserica orientală se prăzumește la 9 Decembrie, să fie transferată pe Dumineca ce urmează după aceasta dată. Preoții noștri din pastorație de sigur nu vor uita să-i dea acestei sărbători, nici de data aceasta, solemnitatea cuvenită. Le va fi un puternic sprijin și mijloc de a promova cultul Maicii Domnului sub acest titlu, pe care singură și l-a dat pe stânca Massabielle, arătându-se Sf. Bernardeta: *Eu sunt Neprihănita Zămislire*.

Corul Catedralei române-unite Oradea.

Invitare

Corul Catedralei române-unite cu onoare

Vă invită la

Matineul de Colinzi

ce-l va da la 4 Decembrie a. c. după masă
orele 5 în sala festivă a Școlii Normale
române-unite din Str. Dimitrie Cantemir 5.

Prețuri: I. 30 lei, II. 20 lei, III. 5 lei.

CRONICI

— **Inalt oaspe.** În zilele de 28 și 29 Noembrie a. c. Ex. Sa Dionisie Njaradi, episcop gr. cat. de Krizevci (Jugoslavia) însoțit de Păr. Inocențiu Timko O. S. B. M. a fost oaspele I. P. S. nostru Episcop. Ex. Sa era în trecere spre Rusia subcarpatică, unde e trimis de S. Scaun în calitate de Vizitator și Administrator Apostolic ca să organizeze și să se intereseze mai deaproape de soarta Rutenilor rămași fără Episcopi, în urma desmembrării Ceho-Slovaciei. Inaltul oaspe, înainte de a pleca spre noua și greua misiune a finit să viziteze și Academia teologică, adresând leviților noștri cuvinte frumoase și pline de duh creștinesc. Urăm Inaltului Prelat mult succes în delicata misiune ce-l așteaptă.

— **Clipe de înălțare sufletească la Vintere.** Duminecă, 13 Noembrie a. c., cercul Agrist „Holod și Imprejurimea”, a ținut o înălțătoare serbare religioasă patriotică, la Vintere Bihor, sub președinția neobositului conducător, d. Alexandru Văcărescu.

Programul începe după amiază, în sala cea mare a școlii primare din Vintere, care nu mai poate cuprinde numărul mare de asistenți.

D-l Alex. Văcărescu, președintele »Cercului«, printr'o frumoasă alocuțiune, deschide programul cu gust întocmit de d-nii Toma Pantea, inv.-dir. și Teodor Santău, inv., ambii din loc.

Sub conducerea d-lui Teodor Santău, tineretul școlar din Vintere cântă: Fecioară binecuvântată, Cântecul lui Mihai Viteazul, Trăiască România-Mare, apoi elevii și elevele cursului primar superior joacă foarte bine piesa: »O șezătoare la munte«, dialogurile »La miliție« și »Leneșul« și o mulțime de declamări bine alese și frumos executate. Dansul național al străjerilor sub conducerea d-lui inv. T. Santău lasă loc liber alesei conferințe: *Despre rugăciune*, a d-lui inv. Teodor Bondar din Holod, după care urmează din nou declamări și coruri, care sunt urmate de conferința d-lui învățător Teodor Santău, din Vintere, »Despre relele morale și materiale ale statului, și mijloacele de îndreptare ale lor.

Urmează jocul »Lugojana« foarte bun reușit, al elevilor Școlii primare din loc, în frumoase costume sătești, făcute la inițiativa și insistența d-nei învățătoare, Florica Pantea, n. Butca.

Programul ia sfârșit cu luminosul »Cuvânt de închidere« rostit de harnicul preot din Vintere, Păr. Alexandru Ciurdariu, care mulțumește tuturor participanților pentru concursul dat acestei serbări, chemând binecuvântarea Cerului asupra lor și asupra scumpei noastre țări, împreună cu o emoționantă declarație de atașament față de M. Sa Regele, după care asistența intonează Imnul Regal.

Dela școală, publicul, fără deosebire de confesiune în frunte cu clerul asistă la »Binecuvântarea Euba-

ristică», înălțător celebrată de On. D. Cornel Mărian din Rogoz, Victor Ghergariu din Holod și Eugen Pantea din Mociar, răspunsurile fiind date de d-nii inv. Teodor Bondar și Teodor Santău, dupăcum și de fruntașul țaran Ion Dărăban.

Aici pâr. Eugen Pantea, într'o atmosferă de reculegere și caldă înfrățire, ține o predică despre sf. taină a Mărturisirii, arătând rolul ei hotărîtor în adâncirea vieții sufletești.

Predica adânc mișcătoare, reculegerea publicului, cum și interiorul Bisericii, dar mai ales altarul cu gust împodobit, au procurat clipe de neuitată fericire și avânt spre cele bune asistențelor, cari s'au retras apoi, ducând cu sine din lumina acestei înălțătoare serbări.

Zeloșii conducători ai Cercului și aranșatorii acestei serbări, s'au bucurat apoi de ospitalitatea intimă a pâr. Alexandru Ciurdariu din Vintire, hotărînd ca ședința următoare să se țină la Holod.

Alex. Văcărescu

— **Conferință preoțească la Sărsig.** Urmând rânduielile canonice preoțimea română unită de pe Valea Bărcăului și a Luncii s'a adunat în ziua de 24 Noemvrie a. c. în conferință de toamnă în Sărsigul pâr. Cristea.

Dimineața la ora 10 s'a celebrat sfânta liturghie de cei 19 preoți în frunte cu Rev.-mul A. Bălibanu protopop tractual. Se remarcă popor mult, spovedanii și cuminecări numeroase. Predica o rostește Pâr. A. Terdic din Petreu vorbind cu multă putere de convingere despre Pocăința adevărată.

După biserică preotul local a ținut o lecție practică din religiune, cea dintâie de acest gen în conferințele preoțești ale acestui tract. Incepută această practică, ar fi bine să se continue.

După masă urmează conferința intimă. Cuvântul de deschidere îl are Rev.-mul A. Bălibanu, care în cuvinte simțite salută preoțimea harnică din tract, cuvinte care trezesc în sufletele celor de față dorința de a lupta cu mai mult zel pentru ridicarea Neamului prin Biserică. Au fost cuvinte de cald patriotisme scaldate în flacăra credinței unui venerabil preot care pe vremuri a răbdat mult pentru sentimentele sale românești. În continuare Pâr. Gh. Miclăuș citește cazul de morală, rezolvat. Se iau următoarele hotărîri: sprijinirea presei catolice, cât mai multă atențiune chestiunii catichetice. Se discută chestiunea cantorilor noștri, a căsătoriilor amestecate și altele cari au fost de folos spre clarificarea celor de față.

Incheierea o are Rev.-mul protopop care după cântarea »Cuvine-se cu adevărat« mulțumește celor de față pentru interesul arătat, în cadrul ședinței, tuturor chestiunilor, îndemnându-i să fie adevărați preoți mai ales cu pilda vieții sfinte, care singură e decisivă și lucrătoare în zilele prin care trecem. Să ajute Domnul!

— **Un jubileu preotesesc.** În ziua de 6 Noemvrie, cu prilejul împlinirii a 40 ani de preoție a M. O. D. protopop *Cornel Dărăbant* din Arded, credincioșii Sf. sale i-au făcut o manifestație de fiască iubire.

În acest scop au invitat la dânsii, încă din 2

Noemvrie, pe pâr. călugăr *Petru Moșneguț*, care le-a ținut misiuni sfinte după care, credincioșii, în frunte cu intelectualii din loc, s'au mărturisit și împărtășit, Duminică dimineața la liturgia întâi.

La ora 10, are loc liturgia solemnă, celebrată de însuși pâr. protopop *Cornel Dărăbant*, asistat de M. O. D. preoți: pâr. *Vasile Pop* (Mădăraș), pâr. *Petru Ioanțic* (Baba Novac), pâr. *Ciula Leontin* (Belțiu), pâr. *Văleanu V.* (Terebești), pâr. *Ignățiu Chirvai* (Amași), și părintele *Petru Moșneguț*, răspunsurile fiind date de d-nii *I. Săveanu* din Mădăraș, *Simion Golban* din Baba Novac și cantorul local d-l *Lupan Gheorghe*.

După sf. Liturghie oaspeții împreună cu poporul se îndreptează spre casa parohială, unde prezintă felicitări M. O. D. protopop *Cornel Dărăbant*, pentru munca depusă timp de patruzeci de ani în folosul credincioșilor incredințați păstoririi d-sale.

Iau cuvântul în numele intelectualilor din jur, d-nii: *Mihai Pop* primpetor, d-l *Ignat Micu*, M. O. D. protopop *Vasile Pop*, și d-l inv. dir. *Ioan Terebeșteanu*.

Mai vorbesc pâr. *Paul Bollinger*, pâr. *Petru Ioanțic*, pâr. *Ignățiu Chirvai* și Sora superioară în numele surorilor din loc.

Sentimentele poporenilor le tâlmăcește d-l *Gh. Lupan*, după care corul Sc. primare din loc intonează »Mulți ani«.

Emoționat, pâr. protopop *Cornel Dărăbant* mulțumește mai întâiu lui Dumnezeu care l-a ajutat să se lupte lupta bună a credinței, apoi tuturor acelor care-l înconjoară cu iubirea și sprijinul lor.

Gh. Lipan

— **„Falanga Sf. Cruci”**, societatea tineretului școlar român unit din Oradea, de sub conducerea Fraților Școlari, a dat în sala festivă a Școlii Normale Unite o plăcută serbare religioasă în cinstea Preacuratei.

Asociați pentru promovarea eroismului creștin, tinerii s'au afirmat cu seriozitate care le face cinste. Serbarea s'a început la orele 5 p. m. cu imnul »Lăudați pe Domnul, Fecioara la munte« (tablou viu) și alte puncte îngrijit alese și bine executate de corul Falangei condus de Fr. Constantin. Urmează »Cuvânt de deschidere«, rostit de Iuliu Lazăr din clasa VIII, cum și mai multe bucăți clasice muzicale și Menuett din simfonia a treia de Mozart, executate de corul mixt cu orchestră, condus de căpitanul Falangei *Vasile Costea* clasa VIII

În partea a doua, pe lângă bine executate puncte de gimnastică și coruri, falangiștii se produc cu comedia: »Reforma proverbelor« de Zeno, în care au pus însuflețire și talent. Mulțumiri călduroase se cuvin și conducătorilor tineretului, care-l înțeleg, și-l îndrumă. După Imnul Regal, mulțimea în frunte cu I. P. S. S. Ep. Dr. Valeriu Traian Frențiu, s'a retras mulțumiți la ale sale.

BIBLIOGRAFIE

Ioan Ardeleanu Senior: Oameni din Sălaj. Momente din luptele naționale ale Românilor sălajeni. Zălau 1938. Pag. 206. Prețul 100 Lei.

Cartea cu titlul de mai sus este bine venită pentru timpurile noastre, căci ne reamintește fapte mari din trecut, pe cari trebuie să le luăm de exemplu pentru viitor. Câte fapte mari nu s'au pierdut în negura vremurilor dacă nu s'a aflat cineva care să le înscrie în istorie? Și cartea de față are darul de a arăta generațiilor viitoare ce au făcut și la ce s'au expus înaintașii pentru un ideal. Luptele naționale din trecut ne amintesc că națiunea română, ca să se păstreze, a avut mult de suferit și înfruntat în decursul timpurilor, ne amintesc de acei bărbați, cari au jinit aprinsă flacăra conștiinței de român a neamului nostru, ca să nu se piardă în greul impas prin care a trecut. În ea ni se descrie viața marilor Români sălajeni ca: Grigorie Maior „făclia dela intrarea pe poarta viitorului“, suferințele lui pentru neamul românesc; Ignație Darabant, Ioan Vancea, Alexa Pop, Grigorie Pop și alții, cari au purtat crucea în fruntea Românilor dornici de o viață mai fericită. Apoi viața marilor bărbați: Simion Bărnuțiu, autorul inflăcăratului discurs dela 1848, Ioan Maniu, Gheorghe Pop de Băsești, președintele adunării naționale dela Alba-Iulia 1918. Tiparul elegant și limbajul frumos face plăcută citirea cărții.

O recomandăm, deci, călduros tuturor doritorilor de a cunoaște viața acestor bărbați ai Sălajului și ai neamului românesc.

M. Theodorian-Carada: Papa. Iași „Presa Bună“ 1938. Pagini 206. Prețul 50 lei. (Prelucrare după Iosif de Maistre).

Distinsul publicist român și colaborator al nostru, D-l Th. M. Carada a lăsat să apară din nou (ediția II-a) în limba română prelucrarea operii „le Pape“, a vestitului scriitor francez Iosif de Maistre. Asupra operei scriitorului francez cred că nu mai trebuie să spunem nimic, cunoscută fiind deja de mult timp valoarea universală și renumele ei neperitor. Ceeace ne interesează e „Prelucrarea“ acestei opere în limba română. Această carte cuprinde magistral expuse și rezumate lucrurile esențiale pentru dobândirea unei convingeri și întărirea credinței în cel ce este capul creștinătății: Papa. „M'am oprit la o prelucrare, la un rezumat în care mi-am permis să adaug tot ce mi s'a părut mai interesant pentru cititorul român de azi.“ „Am tradus aici cele mai însemnate pagini și am rezumat toate gândurile lui“ (de Maistre), zice D-l Carada în prefața lucrării. Cartea cuprinde 5 capitole, al cincilea, în întregime al autorului, despre Papa în raport cu Românii.

Importanța acestei cărți în zilele de azi — pentru creștinii catolici în general și pentru toți cei dornici de adevăr — e evidentă. Deci e de prisos a o mai recomanda, când ea însăși se recomandă.

Calea spre Adevăr. Invățători, rugăciuni și cântece bisericesti. Tip. „Lazar“, Șimleul-Silvaniei — Sălaj 1938. Pagini 320. Prețul 35 Lei.

Cu aprobarea Prea Ven. Ordinariat de Oradea, harnicul nostru preot din Marca, pâr. Teofil Băliban, a tipărit o foarte practică carte de rugăciuni, intitulată „Calea spre Adevăr“. Deși e menită tuturor credincioșilor, autorul a avut în vedere în chip deosebit tineretul, cu creșterea căruia s'a ocupat ani de-a rândul. Pe lângă rugăciunile și rânduiele obișnuite precum și cântările pentru popor, cari ocupă partea cea mai mare a cărții, autorul, în 46 pagini publică pe scurt învățătura creștină despre credință, porunci și taine, adică tot ceea ce trebuie să știe un creștin laic, lucru ce de obicei lipsește în alte cărți de rugăciuni. Stăruie asupra examinării zilnice a conștiinței, asupra vieții euharistice și asupra presei creștine. Conținutul bine alcătuit, forma plăcută, precum și prețul destul de mo-

derat îi asigură deplin succes. Dorim să o vedem cât de răspândită. Se poate comanda la Of. parohial român unit Marca — Sălaj; Tip. „Lazar“, Șimleul-Silvaniei și la Librăria „Luceafărul“ în Zălau — Sălaj.

Calendarul Revistei „Micul Misionar“ pe anul 1939.

Revista misionară „Micul Misionar“, în zelul ce-l are pentru răspândirea ideii misionare, ne pune la dispoziție și un calendar pe anul 1939. Pe lângă partea calendaristică acest calendar mai cuprinde momente însemnate din viața misionarilor. Munca lor depusă în apostolat, greutățile ce le întâmpină, suferințele ce le îndură și bucuriile ce le au, formează pagini întregi ce ne aprind sufletul pentru biruința misionară. Il recomandăm tuturor credincioșilor și în special fraților preoți folosindu-l ca un izvor de cunoștințe asupra misiunilor. Prețul este 5 lei plus 1 leu porto. Se poate comanda la redacția revistei: Piața Ioșia No. 16.

Reuniunea Mariană a Femeilor Române Unite din Oradea.

Vă invită la festivalul artistic organizat în folosul copiilor săraci, în ziua de 5 Decembrie 1938 în Sala Festivă a Școlii Normale Române Unite.

COMITETUL.

Inceputul la orele 17 fix.

Program:

Partea I-a

1. COLINIZI. Corul Rvs. Francisc Hubic.
2. CUVÂNTUL D-nei Valeria Dr. Bleda Preș. Reuniunii.
3. »ULCIORUL FERMECAT«. Piesă în două acte jucată de elevele Institutului »Notre D. de Sion«.
4. MIȘCĂRI STRĂJERESTI, executate de elevele Institutului Notre Dame de Sion«.
5. TRIO DE VIOARĂ executat de frații Rujdea.

Partea II-a

6. a) E. Monția: ROMANȚĂ.
b) I. Verdi: TRUBADURUL. Voce: Dș. Ileana Erdei Dumbrăveanu.
7. a) ARII DIN DIFERITE OPERE.
b) ROMANȚE. Voce: Dl. Dr. Zinu Corches, medic.
8. Gounod: AVE MARIA. Voce: Dș. I. Erdei Dumbrăveanu. Acompaniamentul de pian va fi executat de Dș. prof. Gabriela Maczalik.
9. ARII NAȚIONALE, executate de Fămfara Șc. Normale Române Unite sub conducerea D lui Prof. V. Macovei.

A apărut

Calendarul AGRU-lui

pe anul 1939

Este cel mai bogat în cuprins și cel mai ieftin, 160 pagini 10 lei
Se poate comanda la Direcțiunea Librăriei și Tipografiei
Diecezane în Cluj, Str. Regina Maria 10.